



**NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI**

Warszawa, dnia      maja 2008 r.

**Dyrektor Departamentu  
Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia**  
*Lech Rejnus*

*Tekst jednolity*

KPZ – 41006-1-08  
P/07/109

**Pan  
Sylwester Rypiński  
Prezes  
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych**

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli<sup>1</sup>, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli - Departament Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia skontrolowała Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwany dalej Zakładem. Kontrola dotyczyła wykonania budżetu państwa w 2007 r. w części 73 - Zakład Ubezpieczeń Społecznych, planu finansowego Zakładu oraz planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokołach kontroli podpisanych w dniach 9 i 18 kwietnia 2008 r., Najwyższa Izba Kontroli – Departament Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

**1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w 2007 r. w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych.**

**1.1.** W 2007 r. Zakład zrealizował w części 73 dochody budżetowe w wysokości 108.407 tys. zł, co stanowiło blisko 180 % kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2007<sup>2</sup>. Wysoki poziom wykonania dochodów wynikał z wyższych o 20 % wpływów po zlikwidowanym Funduszu Alimentacyjnym jak też z nieplanowanych dochodów w kwocie

---

<sup>1</sup> Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701.

<sup>2</sup> Dz. U. z 2007 r. Nr 15, poz. 90.

36.577 tys. zł, z których 33.909 tys. zł pochodziło ze zwrotu nieprawidłowo naliczonej kwoty składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za zatrudnione osoby niepełnosprawne, należnej od pracodawców, a finansowanej z budżetu państwa. Według wyjaśnień Dyrektora Departamentu Finansów Zakładu, dochodów tych nie planowano, z uwagi na to, iż są one obciążone ogromną niepewnością. **Uzyskane dochody budżetowe były regularnie przekazywane przez oddziały do Centrali ZUS, a następnie na rachunek dochodów budżetowych w Narodowym Banku Polskim.**

**1.2.** Poniesione w 2007 r. w części 73 wydatki wyniosły 35.160.219 tys. zł i były wyższe o 9,4 % od planu według ustawy budżetowej, a w stosunku do planu po zmianach były niższe o 0,3 %. W porównaniu do roku 2006 wydatki zwiększyły się o 2.772.204 tys. zł. **Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do wydatków poniesionych w ramach części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych.**

**2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z zastrzeżeniami ocenia realizację przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych zadań związanych z realizacją planu finansowego Zakładu w 2007 r.**

**2.1. Formułując powyższą ocenę w odniesieniu do realizacji planu finansowego Zakładu, NIK uwzględniła prawidłową realizację przez ZUS następujących zadań objętych kontrolą.**

**2.1.1.** Opracowanie i przyjęcie przez Zarząd ZUS oraz zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą planów finansowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rok 2007 i jego korekt w związku ze zmniejszeniem w trakcie prac sejmowych odpisu z FUS i zmianą przychodów własnych Zakładu, w tym związanych z obsługą zadań zleconych.

**2.1.2.** Zrealizowanie w 2007 r. wyższych przychodów i niższych kosztów od planowanych. Zakład zrealizował przychody ogółem w wysokości 3.670.299 tys. zł, wykonując plan po zmianach w 101,1 %, przy czym odpis z FUS na działalność Zakładu stanowił 85,5 %, przychody własne 14,3 %, a przychody nieplanowane 0,2 %. Poza przychodami planowanymi Zakład uzyskał przychody własne nieplanowane w wysokości 548.489 tys. zł - głównie z tytułu rozwiązania rezerw na odsetki dla OFE.

Koszty działalności bieżącej (z amortyzacją wg stawek w 2007 r.) wyniosły ogółem 3.513.661 tys. zł, co stanowiło 92,2 % planu. Ponadto Zakład poniósł koszty nieplanowane w wysokości 693.932 tys. zł, z tego 99,9 % zaliczonych memoriałowo.

W 2007 r. Zakład odnotował nadwyżkę przychodów nad kosztami w wysokości 4.237 tys. zł.

**2.1.3.** System rachunkowości oraz organizacja kontroli finansowej funkcjonujące w Zakładzie spełniały wymogi określone w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości<sup>3</sup>, ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych<sup>4</sup> oraz rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 28 lipca 2006 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych<sup>5</sup>.

Na podstawie badania 119 dowodów księgowych o łącznej wartości 354.003.538,20 zł, dobranych metodą monetarną z populacji 5639 dowodów o łącznej wartości 623.561.060,80 zł (tj. 56,8 % wartości populacji), wydana została opinia w zakresie skuteczności funkcjonowania procedur kontroli finansowej, poprawności formalnej dowodów i zapisów księgowych oraz wiarygodności ksiąg rachunkowych: **bez zastrzeżeń**.

Badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych pozwoliło również **bez zastrzeżeń** zaopiniować sprawozdania roczne Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-33 oraz kwartalne sprawozdania Rb-N o stanie należności i Rb-Z – o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń. Sprawozdania prezentowały prawdziwy i rzetelny obraz dochodów i wydatków, należności i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2007 r.

Inwentaryzacja aktywów i pasywów w Centrali ZUS została przeprowadzona zgodnie z wymogami ustawy o rachunkowości oraz uregulowaniami wewnętrznymi<sup>6</sup>.

**2.1.4.** Zweryfikowano sposób prowadzenia analiz stanu realizacji postępowań o zamówienie publiczne w celu dokonania szybszej i skuteczniejszej oceny możliwości i czasu ich realizacji.

**2.1.5.** Wśród zbadanych 14 wydatków nie stwierdzono przypadków realizacji zakupów wykraczających poza plan rzeczowo-finansowy Zakładu. Wszystkie wnioski o przeprowadzenie badanych postępowań zawierały potwierdzenie zabezpieczenia środków finansowych. Wśród badanych zakupów nie stwierdzono niecelowych zakupów towarów i usług.

---

<sup>3</sup> Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 ze zm.

<sup>4</sup> Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.

<sup>5</sup> Dz. U. Nr 142, poz. 1020 ze zm.

<sup>6</sup> Zarządzenie nr 20 Prezesa ZUS z dnia 22 listopada 2000 r. w sprawie wprowadzenia „Instrukcji inwentaryzacyjnej” w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, zarządzenie nr 29 Prezesa ZUS z dnia 11 października 2006 r. w sprawie zmian w „Instrukcji inwentaryzacyjnej” w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych oraz zarządzenie nr 95 Prezesa ZUS z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie przeprowadzenia rocznej inwentaryzacji w Centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

**2.1.6. NIK pozytywnie ocenia objęcie świadczeniami rehabilitacyjnymi ponad 70 tys. osób, tj. o ponad 3,5 % więcej niż w 2006 r., jak również nie wnosi uwag do działań podejmowanych w ramach prewencji wypadkowej.**

**2.1.7. Pomimo zmniejszenia zakresu działań egzekucyjnych w 2007 r., Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Zakładu w tym zakresie.** W 2007 r. odnotowano ograniczenie zakresu wdrażania działań egzekucyjnych. Łączna liczba tytułów skierowanych do załatwienia we wszystkich rodzajach egzekucji w porównaniu do roku 2006, zmniejszyła się o 348.908, tj. o 6,7 %, jak też wielkość kwot objętych tytułami zmniejszyła się o 480.241,6 tys. zł, tj. o 8,7 %. W przypadku egzekucji prowadzonej przez oddziały Zakładu liczba tytułów zmniejszyła się o 50.970, tj. o 2,7 %, zaś kwoty nią objęte o 155.879,0 tys. zł, tj. o 7,2 %. Na ogólną liczbę 1.846.646 tytułów egzekucyjnych, skierowanych do załatwienia przez oddziały Zakładu wystawionych na kwotę 2.003.275,5 tys. zł - 559.667 tytułów zakończonych zostało odzyskaniem należności (o 44.793 więcej niż w 2006 r., tj. o 8,7 %), zaś kwota odzyskana wyniosła 784.525,8 tys. zł (o 51.967,4 tys. zł wyższa niż w 2006 r.). W 2007 r. - w porównaniu do 2006 r. - wskaźnik efektywności egzekucji prowadzonej przez oddziały Zakładu uległ podwyższeniu ogółem o 6,2 punktu procentowego, w tym w stosunku do należności Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – o 6,3 punktu procentowego, Narodowego Funduszu Zdrowia – o 5,9 punktu procentowego oraz Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych – o 6,1 punktu procentowego.

**Na koniec 2007 r. w porównaniu do stanu na początek roku zwiększyła się o 14,2 % liczba dłużników nienależnie pobranych świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i o 21,3 % wzrosła wysokość kwot należności. Zwiększyła się również liczba osób, które pobrały nienależne świadczenia pokrywane z budżetu państwa o 28,5 % i kwota należności z tego tytułu o 69,0 %.**

**2.2. Jednocześnie Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na nieprawidłowości polegające na:**

**2.2.1. Nierzetelnym planowaniu zadań inwestycyjnych<sup>7</sup>** pod względem liczby zadań przyjętych do realizacji. Należy zwrócić uwagę, że w wystąpieniu pokontrolnym<sup>8</sup> skierowanym po kontroli wykonania budżetu w 2006 r., NIK również zawarła ocenę nierzetelnego planowania zadań inwestycyjnych z uwagi na dokonanie w nim 803 zmian dotyczących liczby zadań jak i wielkości kwot w nim przyjętych. W efekcie zrealizowano 617

---

<sup>7</sup> Wg „Planu rzeczowo-finansowego działalności Zakładu w zakresie budowy i zakupów środków trwałych na 2007 r.”

<sup>8</sup> P/06/099, KPZ-41006-1-07, tekst jednolity z dnia 23 maja 2007 r.

zadań (przyjęto pierwotnie liczbę 220 zadań, którą zwiększono do 654), a zaplanowane nakłady, pomimo dwukrotnej zmiany planu w tym zakresie, zrealizowano w 55,9 %. Zdaniem NIK, w 2007 r. planowanie i realizacja zadań w ramach środków inwestycyjnych<sup>9</sup> w porównaniu do 2006 r. uległy pewnej poprawie, gdyż zmalały różnice: pomiędzy liczbą zadań planowanych pierwotnie i po zmianach zadań z 434 w 2006 r. do 137 w 2007 r., pomiędzy liczbą planowanych a wykonanych zadań z 37 w 2006 r. do 27 zadań w 2007 r., a także prawie dwukrotnie zmalała liczba dokonywanych zmian dotyczących zaplanowanych pierwotnie zadań z 803 do 393. **Niemniej przygotowanie planu wydatków inwestycyjnych na 2007 r., w którym należało dokonać tak dużej liczby zmian planowanych zadań oraz niską realizację tego planu w szczególności w IV i V grupie zadań, zarówno pod względem liczby zadań jak i kwot, zdaniem NIK, należy ocenić negatywnie.**

Tylko w grupach I, II i III wykonanie planu po zmianach dokonanych w dniu 31 grudnia 2007 r. pod względem realizacji zaplanowanych środków finansowych było zbliżone do planu i wynosiło odpowiednio 98,7 %, 87,6 % i 96,5 %. Jednak w grupie II i III wystąpiła duża rozbieżność w liczbach pierwotnie planowanych i zrealizowanych zadań: w grupie II zrealizowano o 29,0 % zadań, a w grupie III o 83,0 % więcej zadań niż pierwotnie planowano. W pozostałych grupach zadań realizacja zaplanowanych kwot była wyraźnie niższa i wynosiła: w grupie IV – 49,1 %, a w grupie V – 58,1 %. W grupie IV nie wykonano 20,0 % zadań, a w grupie V – 33,3 % zadań. Podstawową przyczyną niezrealizowania zadań były przedłużające się procedury o udzielenie zamówienia publicznego oraz dostarczanie wniosków o przeprowadzenie postępowania o zamówienie publiczne dopiero w drugiej połowie roku.

**2.2.2. Zatwierdzeniu dopiero w dniu 28 lutego 2007 r. planu finansowego dla Centrali i Rady Nadzorczej ZUS na 2007 r., sporządzonego - zdaniem NIK - po stronie kosztów ponownie<sup>10</sup> zbyt asekuracyjnie. Plan był dwukrotnie korygowany, przy czym drugą korektę przeprowadzono dopiero w dniu 31 grudnia 2007 r., a w jej wyniku m.in. zmniejszono o ¼ koszty działalności bieżącej. W planie kosztów (podobnie jak w 2006 r.) nie zostały uwzględnione koszty szkoleń oraz wynagrodzenia dla wykładowców za przeprowadzone szkolenia. Dopiero w skorygowanym w dniu 28 września 2007 r. planie finansowym uwzględniono środki na działalność szkoleniową, zwiększając jednocześnie środki finansowe w zakresie kosztów działalności bieżącej o 5,0 % i zmniejszając środki na wydatki na**

<sup>9</sup> W ramach planu wg przypisu 7.

<sup>10</sup> Podobną ocenę NIK zawarł w wystąpieniu pokontrolnym po kontroli budżetu państwa za 2006 r. P/06/099, KPZ-41006-1-07, tekst jednolity z dnia 23 maja 2007 r.

działalność inwestycyjną o 0,1 %. Niektóre zmiany były znaczące - zwiększono m.in. środki finansowe na pokrycie kosztów usług pocztowych i bankowych o 50,0 % oraz innych usług obcych o 61 %. W oparciu m.in. o wyniki analizy wykonania planu finansowego Centrali Zakładu za 3 kwartały 2007 r., dokonano korekty planu dopiero w dniu 31 grudnia 2007 r. dostosowując go do faktycznego wykonania. Zmniejszono koszty działalności bieżącej o 24,4 %, i zwiększając planowane środki na wydatki na działalność inwestycyjną o 1,6 %. W porównaniu do pierwotnego planu zwiększono środki na usługi pocztowe i bankowe o 17,8 %, a zmniejszono środki m.in. na usługi remontowe o 55,0 %, telekomunikacyjne o 46,3 %, związane z przetwarzaniem danych o 29,4 %, natomiast inne usługi obce w odniesieniu do korekty wrześniowej o 34,2 % (dla których we wrześniu zwiększono środki o 60,7 %). **Liczba i wielkości dokonywanych zmian w ostatnim dniu roku wskazują na brak należytej staranności przy sporządzaniu pierwotnego planu finansowego dla Centrali ZUS w 2007 r., w którym nie uwzględniono możliwości realizacji przez Zakład zakupu usług.**

**2.2.3. Udzielanie zamówień publicznych charakteryzowało się średnią efektywnością.** Na 151 przeprowadzanych w 2007 r. postępowań o udzielenie zamówienia publicznego wyborem wykonawców zakończono 100 postępowań (tj. 66,2 % - w 2006 r. – 57,1 %), udzielając 115 zamówień publicznych, w tym 11 pod koniec 2007 r. i w związku z tym ich realizacja oraz płatności rozpoczęły się w 2008 r. Wartość (z podatkiem VAT) wszystkich zawartych w 2007 r. umów wynosiła 1.500.404,6 tys. zł.

**2.2.4. Stwierdzono, że nie zawsze rzetelnie określano wartość zamówienia.** Spośród 14 zbadanych zamówień, 2 dotyczyły zakupu usług polegających na doręczaniu przekazów pocztowych. W wyniku postępowań przeprowadzonych w trybie z wolnej ręki początkowo ZUS zawarł umowę na 2 miesiące, a następnie zawarł kolejną umowę na okres 2,5 roku. Do obliczenia wartości zamówienia w pierwszym przypadku przyjęto liczbę przekazów realizowanych w jednym miesiącu - 4,4 mln szt. oraz cenę za 1 przekaz 6,05 zł. W drugim przypadku przyjęto liczbę przekazów większą o 2,2 %, tj. 4,5 mln szt. i cenę z wyższą o 2,5 % (6,20 zł), pomimo, że pierwszą umowę zawarto przy cenie za 1 przekaz 6,14 zł.

Spośród 12 pozostałych badanych postępowań o zamówienie publiczne, dla 3 nie załączono kalkulacji. W 9 przypadkach załączone kalkulacje zawierały tylko kwoty ogólne.

Ponadto podczas badania 14 postępowań stwierdzono 4 przypadki oszacowania wartości zamówienia, której nie potwierdziły przeprowadzone później postępowania<sup>11</sup>.

**2.2.5. Stwierdzono niewłaściwą kolejność zakupu komputerów i oprogramowania.** ZUS najpierw zawarł w kwietniu umowę na przekazanie licencji na użytkowanie łącznie 25.000 szt. oprogramowania biurowego, a dopiero w na podstawie umowy z sierpnia 2007 r. i 2 kolejnych aneksów począwszy od 10 października 2007 r. otrzymał 7.000 szt. komputerów. Na pozostałe 18.000 szt. komputerów w trakcie trwania kontroli toczyły się postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Oznacza to, że zakupione oprogramowanie czekało na 7.000 komputerów 6 miesięcy, a na pozostałe 18.000 komputerów co najmniej przez 1 rok.

**2.2.6. Czasochłonność niektórych czynności poprzedzających rozpoczęcie postępowania o zamówienie publiczne była w ocenie NIK nadmierna.** W 14 zbadanych postępowaniach okres od złożenia wniosku o przeprowadzenie postępowania do terminu podpisania umowy trwał od do 14 miesięcy w 4 przypadkach oraz 24 miesiące w jednym przypadku. Jednym z czynników wpływających na długotrwałość dokonywania zakupu były długie okresy sporządzania i zatwierdzania SIWZ, które w powyższych 5 postępowaniach trwały od 4 do 10 miesięcy. Dodatkowym czynnikiem były modyfikacje wniosków o przeprowadzenie postępowania

**2.2.7.** Pomimo dyspozycji zawartej w art. 47 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, nakładającej na kierownika jednostki obowiązek ustalenia procedur dotyczących m.in. zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków ze środków publicznych, w 2007 r. w ZUS nie wprowadzono wewnętrznych regulacji w zakresie korzystania ze służbowych kart płatniczych.

**2.2.8. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia wzrost w trakcie 2007 r. kwoty nieprzekazanych składek do otwartych funduszy emerytalnych.**

---

<sup>11</sup> Dotyczyło to postępowań:

- nr TZ/390/95/05/06, w wyniku którego umowę zawarto ponad 2 lata od złożenia wniosku o przeprowadzenie tego postępowania, a kwota umowy stanowiła 56,4 % kosztu zamówienia, określonego we wniosku o przeprowadzenie postępowania,
- nr TZ/370/26/2006, w którym wybrano ofertę, której cena stanowiła 24,7 % kalkulacji zawartej we wniosku o przeprowadzenie postępowania,
- nr TZ/390/123/05, w którym Zamawiający zmieniał koszt zamówienia wielokrotnie: z 15.818,4 tys. zł na 14.186,3 tys. zł, następnie 10.000,0 tys. zł, a ostatecznie wybrano ofertę za 2.382,9 tys. zł,
- nr TZ/370/21/06, w którym we wniosku o przeprowadzenie postępowania skalkulowano koszt przedmiotu zamówienia na kwotę 50.000,0 tys. zł, a Zamawiający uznał za najkorzystniejszą jedyną spełniającą wymagania SIWZ ofertę w cenie o 25,7 % wyższej od kwoty jaką postanowiono przeznaczyć na realizację zamówienia.

W 2007 r. Zakład przekazał do otwartych funduszy emerytalnych składki w formie obligacji oraz gotówki na kwotę 17.142.753 tys. zł. W porównaniu do kwoty przekazanej w 2006 r. (15.592.622 tys. zł) była ona wyższa o 1.550.131 tys. zł, tj. o 9,9 %. Kwota nieprzekazanych składek do OFE w ciągu 2007 r. wzrosła z 2.260.978 tys. zł 2.744.887 tys. zł, tj. o 483.909 tys. zł, tj. o 21,4 %. Zaś łączna kwota nieprzekazanych składek wraz z odsetkami (utworzoną rezerwą) zwiększyła się w trakcie 2007 r. z 3.040.645 tys. zł do 3.598.389 tys. zł, tj. o 557.744 tys. zł (o 18,3 %). Przyczyną wzrostu były błędy, w wyniku których nie można przypisać wpłaty płatnikowi składek, a co za tym idzie - przekazać ich do wybranego funduszu - co może wskazywać na opieszałość Zakładu w procesie identyfikacji dokumentów.

### **3. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, na co wpływ miały uzyskane w 2007 r. wskaźniki w odniesieniu do roku poprzedniego.**

**3.1. W ciągu 2007 r. nastąpiło zwiększenie stanu FUS** o 3.706.482 tys. zł, tj. o 43,7 %. W odniesieniu do planu wg ustawy budżetowej stan Funduszu był również powyżej zakładanych wartości – na początek 2007 r. był wyższy o 3.494.391 tys. zł, tj. o 59,6 %, a na koniec roku - wyższy o 6.752.976 tys. zł, tj. o 75,4 %.

Decydujący wpływ na kondycję finansową Funduszu w 2007 r. miała korzystna sytuacja gospodarcza skutkująca poprawą wpływu składek, a także dotacja budżetowa dla FUS udzielona w łącznej wysokości 23.892.986 tys. zł, tj. o 10,9 % powyżej kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej.

**3.1.2. NIK pozytywnie ocenia wykonanie planu przychodów FUS** zarówno według przypisu, jak i wpływów. W 2007 r. wyniosły one wg przypisu 129.721.007 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej były wyższe o 5.929.312 tys. zł, tj. o 4,8 %, w porównaniu planu po zmianach były wyższe o 3.578.039 tys. zł, tj. o 2,8 %, a w odniesieniu do 2006 r. były wyższe o 4.328.718 tys. zł, tj. o 3,5 %. Przychody własne funduszy FUS wg wpływów w 2007 r. wyniosły 105.735.133 tys. zł, tj. o 4.576.447 tys. zł (o 4,5 %) powyżej planu wg ustawy budżetowej oraz o 9.359.407 tys. zł (o 9,7 %) więcej od przychodów wg wpływów uzyskanych w 2006 r. **Na pozytywną ocenę zasługuje również fakt, że w strukturze przychodów FUS udział wpływu składek na ubezpieczenie społeczne w przychodach FUS ogółem (wg przypisu) zwiększył się z 66,8 % w 2006 r. do 67,8 % w 2007 r., tj. o 1,0 punkt procentowy.** Nastąpił również spadek udziału dotacji



z budżetu (łącznie z wpływami rekompensującymi kwoty składek przekazanych na rzecz OFE) z 31,8 % w 2006 r. do 30,9 % w 2007 r., tj. o 0,9 punktu procentowego.

**3.1.3.** Realizacja łącznych wydatków (kosztów) FUS w 2007 r. w wysokości 126.014.525 tys. zł, powyżej 2.670.727 tys. zł, tj. 2,2 % w stosunku do kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej spowodowana była utworzeniem odpisów aktualizujących należności (z tytułu składek, odsetek od składek, należności od OFE) na kwotę 4.216.468 tys. zł, przy zakładanej w planie w wysokości 721.022 tys. zł, natomiast wydatki poszczególnych funduszy FUS na łączną kwotę 118.125.646 tys. zł wykonane zostały o 0,9 % poniżej planu wg ustawy budżetowej, co zasługuje na pozytywną ocenę NIK i jednocześnie wskazuje na właściwe ich planowanie.

**3.1.4. NIK pozytywnie ocenia zmniejszenie w 2007 r. – w odniesieniu do 2006 r. – liczby: wypłat z tytułu odsetek za opóźnienia w ustalaniu prawa do świadczeń o 23,2 %,** nowoujawnionych nadpłat spowodowanych przez pracowników ZUS o 16,1 % oraz wypłat wyrównań do wysokości należytego świadczenia spowodowanych błędem pracowników Zakładu o 19,0 %. Nastąpił również spadek wartości kwotowych w ww. kategoriach odpowiednio o 25,3, 40,4 % i 12,3 %. Jednakże pomimo znacznego zmniejszenia powyższych wskaźników, szczególnie w odniesieniu wypłat z tytułu odsetek za opóźnienia w ustalaniu prawa do świadczeń, zarówno ilość (13.031) jak i kwota (4.003,4 tys. zł) są nadal - w ocenie NIK - bardzo wysokie.

**3.1.5.** W ciągu 2007 r. Zakład całkowicie zredukował zadłużenie FUS z tytułu zaciągniętych kredytów zaciągniętych w bankach komercyjnych, wynoszące na początku tego roku 2.595.000 tys. zł, co w ocenie NIK jest zjawiskiem bardzo pozytywnym.

**3.1.6.** Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do wykonania planu finansowego Funduszu Rezerwy Demograficznej oraz wyników zarządzania środkami tego Funduszu w kontrolowanym okresie.

**3.2.** NIK zwraca uwagę na trwającą w 2007 roku tendencję z poprzedniego roku odnośnie kształtowania się kwoty zwrotu nadpłat z tytułu przekroczenia trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia; w roku 2007 r. wyniosła ona 19.186,8 tys. zł i w porównaniu do 2006 r. uległa zwiększeniu o 258,6 tys. zł, tj. o 1,4 %.

Ponadto w kontrolowanym okresie – tak jak w poprzednich latach – **nie zostały utworzone fundusze rezerwowe dla ubezpieczeń rentowych i chorobowego oraz ubezpieczenia wypadkowego** w sytuacji, gdy dzięki pozytywnym zjawiskom

makroekonomicznym w 2007 r. i zwiększonej dotacji budżetowej o 10,9 %, stan FUS na koniec roku po raz pierwszy nie był ujemny. Mając na uwadze trwającą koniunkturę gospodarczą oraz prognozy demograficzne, wskazujące jednoznacznie na wysokie zagrożenie wystąpienia problemów z zapewnieniem realizacji zadań ustawowych w zakresie świadczeń społecznych, tym bardziej niezbędnym wydaje się pilne utworzenie przedmiotowych funduszy.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Sporządzanie planu finansowego Centrali ZUS w terminach i zakresie określonym przepisami.
2. Rzetelne i realistyczne sporządzanie planu rzeczowo-finansowego działalności Zakładu w zakresie budowy i zakupów środków trwałych, ilości zadań jak i planowanych kwot na ich realizację.
3. Zobowiązanie wnioskodawców do podjęcia działań mających na celu rzetelne obliczanie wartości przedmiotu zamówienia oraz sporządzanie opisu przedmiotu zamówienia, przed złożeniem wniosków o przeprowadzenie postępowania o zamówienie publiczne, celem skrócenia okresu tworzenia SIWZ i w konsekwencji dokonywania zakupu.
4. Kontynuowanie postępowań wyjaśniających w celu ograniczenia wzrastających zobowiązań Zakładu w stosunku do otwartych funduszy emerytalnych.
5. Wdrożenie zasad korzystania ze służbowych kart płatniczych.
6. Utworzenie funduszy rezerwowych dla ubezpieczeń rentowych i chorobowego oraz dla ubezpieczenia wypadkowego.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie złożenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.